

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

BARDZO
MŁODA KULTURA
woj. lubuskie

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: Bardzo Młoda Kultura 2023–2025

Bardzo Młoda Kultura 2023-2025 – woj. lubuskie

Ewaluacja lokalna

Fundacja Panopticum, 2024

Badania w ramach programu NCK Bardzo Młoda Kultura 2023-2025

Zielona Góra 2024

SPIS TREŚCI

Założenia ewaluacji lokalnych projektów	2
Sesja plakatuwa „Podróże z kulturą.....	3
Ankieta-wydzieranka.....	5
Skrócony opis podsumowujący ewaluację projektu.....	10

Założenia ewaluacji lokalnych projektów

Ewaluację przeprowadzano w ramach lokalnych partnerstw, nawiązanych na rzecz lokalnych projektów edukacyjno-animacyjnych z udziałem młodzieży. Projekt *Pieśni Przyszłości. Nowosolska młodzież odkrywa swoje korzenie i wzmacniania więzi z miejscem zamieszkania* powstał w partnerstwie obejmującym realizującego projekt partnera operatora programu w województwie lubuskim - Regionalnego Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze (RCAK), którym jest Fundacja Panopticum oraz partnerów lokalnych współpracujących z realizatorem projektu – Nowosolskie Alternatywne Stowarzyszenie Artystów – NASA, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego CKZiU "Elektryk" Nowa Sól, Młodzieżowa Rada Miejska w Nowej Soli oraz Teatr Terminus A Quo Nowa Sól i Stowarzyszenie P.A.R.K., Nowa Sól.

Celami ewaluacji lokalnej było:

- Określenie sposobu, w jaki realizowany w społeczności lokalnej projekt odpowiadał na potrzeby młodzieży w kontekście jej wolnego czasu oraz podmiotowego uczestnictwa w kulturze.
- Określeniu sposobu, w jaki młodzież była zaangażowana w diagnozę lokalną, realizację oraz ewaluację projektów.

Ewaluację przeprowadzili realizatorzy partnerstw lokalnych przy wsparciu zespołu badawczego z Uniwersytetu Zielonogórskiego – partnera RCAK. Zespół badawczy przygotował niezbędne materiały i narzędzia do realizacji ewaluacji przez partnera regionalnego. Przeprowadził także dwa szkolenie oraz monitorował postępy w realizacji ewaluacji oraz służył pomocą w formie bieżących konsultacji telefonicznych i e-mailowych.

Do ewaluacji projektów lokalnych wykorzystano metodę panelu z elementami warsztatu. W ramach tej metody zastosowano dwie techniki: sesje plakatową „Podróże z kulturą” oraz ankiety-wydzieranki. Efektami przeprowadzonej ewaluacji są: dokumentacja fotograficzna sesji plakatowej „Podróże z kulturą”, wypełnione ankiety-wydzieranki oraz skrócony opis podsumowujący ewaluację projektów lokalnych przygotowany przez partnerów lokalnych.

W badaniach ewaluacyjnych wzięła udział młodzież, która uczestniczyła w projekcie *Pieśni Przyszłości. Nowosolska młodzież odkrywa swoje korzenie i wzmacniania więzi z miejscem zamieszkania*.

Sesja plakatuowa „Podróże z kulturą”

W trakcie sesji plakatuowej „Podróże z kulturą” młodzież, która uczestniczyła w projekcie *Pieśni Przyszłości*. Nowosolska młodzież odkrywa swoje korzenie i wzmacniania więzi z miejscem zamieszkania odpowiadała na pięć otwartych pytań, które stanowiły punkt wyjścia do dyskusji. Przedstawiciele partnera realizującego projekt dokumentowali fotograficznie spotkanie. Dokumentacja ta została przekazana operatorowi programu w województwie lubuskim - Regionalnego Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze (RCAK).

Co się działo w projekcie?/ co robiliście?

- Wypełnialiśmy notes kultury
- Notes działań
- Odkrywanie kultury bałkańskiej
- Odkrywanie kultur
- Rozmowy o korzeniach (dwie odpowiedzi)
- Spacer
- Teatr cieni
- Koncert
- Drzewa genealogiczne (dwie odpowiedzi)

Co było cenne w projekcie? Jakie były plusy projektu? Co Wam się podobało?

- Dobra organizacja
- Nowe znajomości
- Poznawanie wielu kultur
- Możliwość rozmowy z artystami
- Fajni ludzie
- Nowe doznania
- Dobra zabawa przy teatrze cieni
- Ceramika
- Otwarci ludzie
- Super zabawa

Co wymagałoby zmiany w projekcie?/ Jakimi były minusy? Co Wam się nie podobało?

- Możliwość wyjazdu poza województwo
- Lepsza promocja
- Możliwość zwiedzenia różnych zakątków Polski

Jakie efekty przyniósł projekt? Co Wam dało uczestnictwo w projekcie? Czego się nauczyliście?

- Poznanie historii związanych z miastem
- Lokalna historia
- Nauczyłam się pieśni z innych kultur
- Zainteresowanie bałkańską muzyką
- Poznanie dalszych przodków i ich historie
- Poznałem dużo nowych ludzi

Jak projekt zmienił Wasz sposób spędzania czasu wolnego?

- W wolnym czasie słucham więcej muzyki ludowej
- Miasto nie jest anonimowe
- Słuchanie podcastów o kulturze polskiej
- Pójdę do CafeVanilia na lody

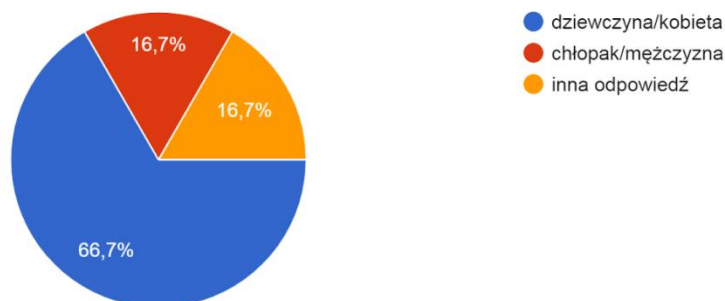
Ankieta-wydzieranka

Ankietę-wydzierankę wypełniło sześciu uczestników projektu *Pieśni Przyszłości. Nowosolska młodzież odkrywa swoje korzenie i wzmacniania więzi z miejscem zamieszkania*. Wśród młodzieży, która wzięła udział w ewaluacji projektu dominowały dziewczyny/kobiety. Ankietę-wydzierankę wypełnił jeden chłopiec/mężczyzna i jedna osoba, która zaznaczyła inną odpowiedź.

Wykres 1. Płeć młodzieży

Płeć

6 odpowiedzi

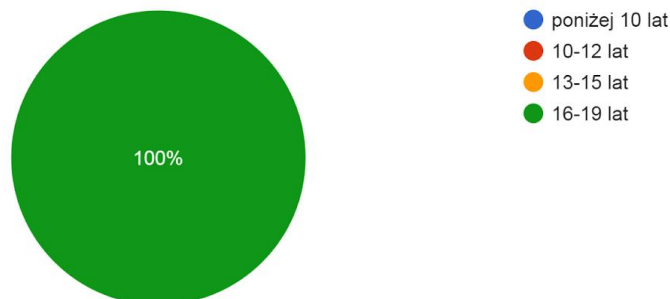
Źródło: opracowanie własne

Wszyscy młodzi ludzie, którzy wypełnili ankiety-wydzieranki byli w wieku 16-19 lat.

Wykres 2. Wiek młodzieży

Wiek

6 odpowiedzi

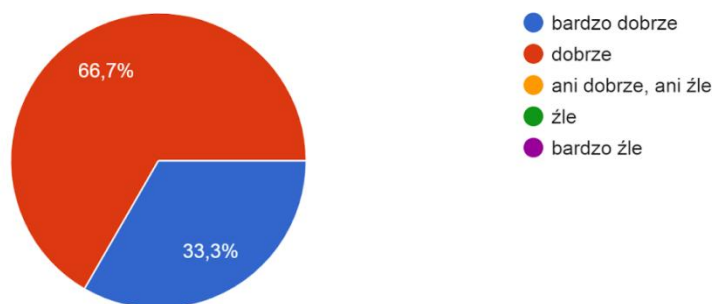
Źródło: opracowanie własne

W pierwszej kolejności młodzież została zapytana o ogólną ocenę projektu *Pieśni Przyszłości*. Nowosolska młodzież odkrywa swoje korzenie i wzmacniania więzi z miejscem zamieszkania. Cztery osoby oceniły projekt dobrze, dwie osoby bardzo dobrze.

Wykres 3. Ogólna ocena projektu

Jak ogólnie oceniasz projekt?

6 odpowiedzi

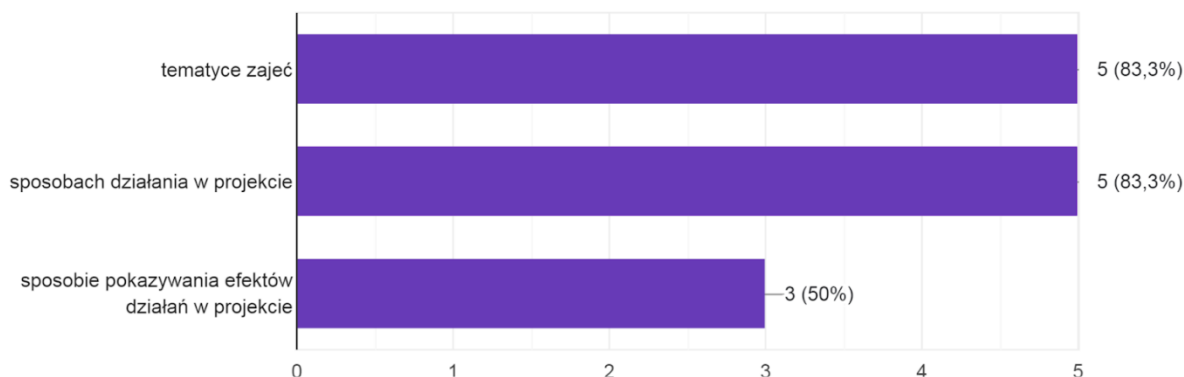
Źródło: opracowanie własne

Kolejne pytanie dotyczyło możliwości współdecydowania młodzieży w projekcie *Pieśni Przyszłości*. Nowosolska młodzież odkrywa swoje korzenie i wzmacniania więzi z miejscem zamieszkania. Pięć na sześć młodych osób wskazało, że w projekcie mogło współdecydować o tematyce zajęć oraz o sposobach działania w projekcie. Połowa badanych stwierdziła, że mogła współdecydować o sposobach pokazywania efektów działań w projekcie.

Wykres 4. Możliwość współdecydowania w projekcie

W projekcie mogł(e)aś współdecydować o...

6 odpowiedzi

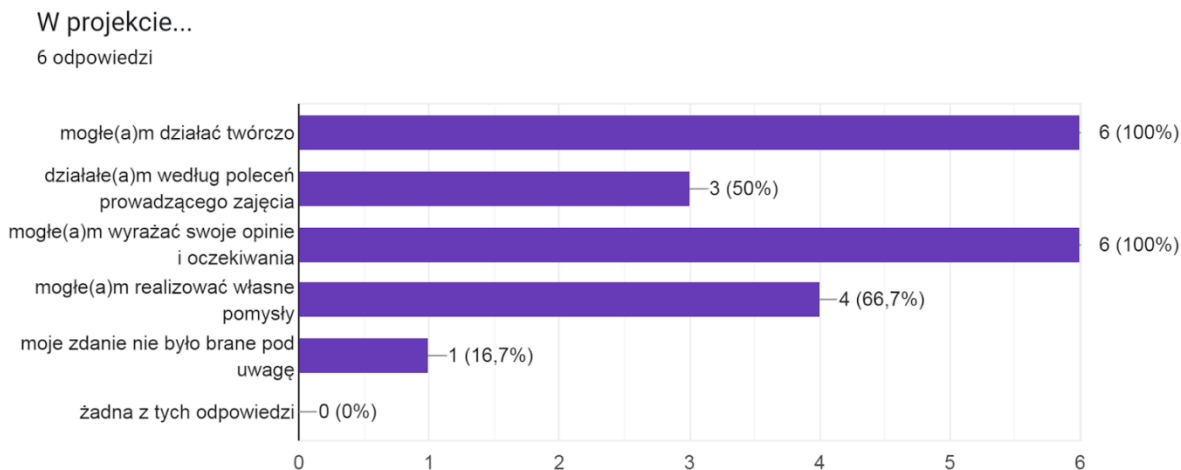

Źródło: opracowanie własne

Młodzież została także zapytana o wymiary jej podmiotowego uczestnictwa w projekcie *Pieśni Przyszłości. Nowosolska młodzież odkrywa swoje korzenie i wzmacniania więzi z miejscem zamieszkania*. Wszystkie osoby, które uczestniczyły w ewaluacji projektu stwierdziły, że mogły działać twórczo oraz wyrażać swoje opinie i oczekiwania. Cztery z sześciu osób wskazały, że mogły realizować własne pomysły. Co druga młoda osoba zaznaczyła odpowiedź, że działała według poleceń prowadzącego zajęcia. Tylko jeden badany stwierdził, że podczas udziału w projekcie jego zdanie nie było brane pod uwagę.

Wykres 5. Wymiary podmiotowego uczestnictwa młodzieży w projekcie

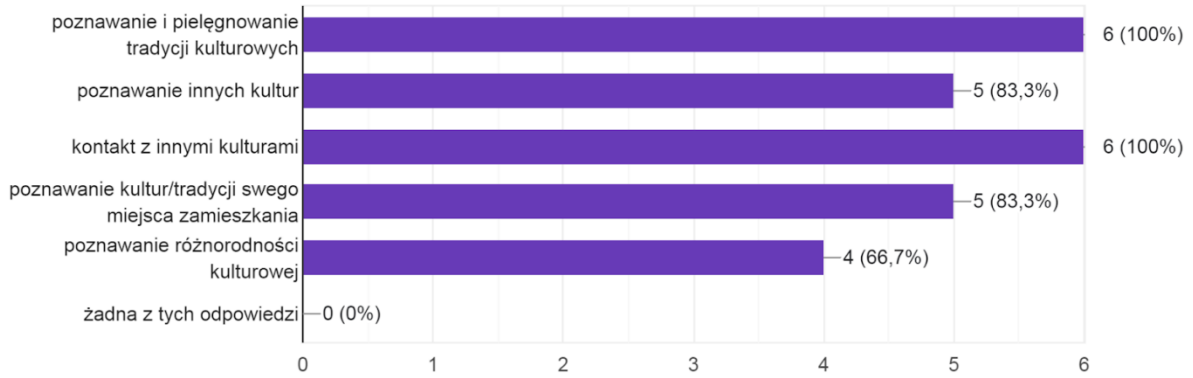
Źródło: opracowanie własne

Istotne dla ewaluacji projektu było także to, jakie rodzaje działań podejmowano w ramach projektów, szczególnie jeżeli chodzi o poznawanie tradycji i dziedzictwa kulturowego zarówno kultury własnej, jak i innych kultur. Badani uczestnicy projektu *Korzenie Przeszłości – Pieśni Przyszłości. Nowosolska młodzież odkrywa swoje korzenie i wzmacniania więzi z miejscem zamieszkania* jednomyślnie wskazali, że udział w nim pozwolił im na poznanie i pielęgnowanie tradycji kulturowych oraz kontakt z innymi kulturami. Pięć na sześć młodych osób stwierdziło, że dzięki projektowi mieli okazję na poznanie innych kultur oraz poznanie kultur/tradycji swego miejsca zamieszkania. Cztery osoby dodały, że dzięki uczestnictwu w projekcie miały możliwość poznania różnorodności kulturowej.

Wykres 6. Rodzaje działań podejmowanych w projekcie

Projekt pozwolił Tobie na...

6 odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne

Skrócony opis podsumowujący ewaluację projektu

Skrócony opis podsumowujący ewaluację projektu *Przeszłości – Pieśni Przyszłości*. Nowosolska młodzież odkrywa swoje korzenie i wzmacniania więzi z miejscem zamieszkania przygotował przedstawiciel realizatora projektu.

Opis zrealizowanego projektu lokalnego

Diagnoza potrzeb

W ramach programu „Bardzo Młoda Kultura” przeprowadzono diagnozę wśród młodzieży z Nowej Soli, która ukazała ich zróżnicowane zaangażowanie w życie kulturalne. Młodzi ludzie w dużej mierze funkcjonują jako „prosumenci” kultury – są zarówno jej odbiorcami (muzyka, książki, filmy), jak i twórcami (gry RPG, malarstwo, muzyka). W trakcie spaceru z młodzieżą, który odbył się w ramach diagnozy, uczestnicy wskazali miejsca, w których spędzają wolny czas. To pozwoliło zidentyfikować miejsca spędzania wolnego czasu oraz potrzeby z nimi związane. Na tej podstawie powstał wspólny pomysł na spacer, w którym uczestnicy poznali lokalne dziedzictwo i historię miasta związane bezpośrednio lub pośrednio ze wskazanymi przez młodzież miejscami.

Założenia projektu

Projekt „Korzenie Przeszłości – Pieśni Przyszłości” miał na celu:

- Pogłębienie wiedzy młodzieży o lokalnej historii i dziedzictwie kulturowym.
- Wzmocnienie więzi z miejscem zamieszkania poprzez aktywne uczestnictwo w działaniach kulturalnych.
- Rozwinięcie kreatywności i umiejętności artystycznych uczestników.
- Integrację społeczności lokalnej i budowanie międzypokoleniowych relacji.

Przebieg projektu

Spacer historyczny z przewodnikiem

Bezpośrednim efektem wcześniejszej diagnozy, czyli spaceru z młodzieżą, było zorganizowanie spaceru historycznego po Nowej Soli. Młodzi ludzie wskazali miejsca, w których spędzają wolny czas, co pozwoliło na wytypowanie trasy obejmującej te lokalizacje. Spacer, prowadzony przez lokalnego animatora kultury i historyka Marka Grzelkę, skupiał się na

dogłębnym poznaniu miejsc i ich historycznego charakteru w kontekście dawnych mieszkańców i funkcji miasta. Uczestniczyło w nim 30 osób, nie tylko młodzieży, co w naszej ocenie świadczy o umiarkowanie dużym zainteresowaniu oraz potrzebie międzypokoleniowych działań. Działanie spełniło funkcję edukacyjną oraz integracyjną.

Warsztaty artystyczne

Warsztaty o korzeniach: uczestnicy tworzyli mapy myśli i drzewa genealogiczne, dzieląc się rodzinnymi historiami i wspomnieniami. Działanie to miało na celu refleksję nad własną tożsamością kulturową oraz uświadomienie różnorodności ze względu na pochodzenie, także wśród młodego pokolenia mieszkańców miasta. Szukaliśmy różnic i podobieństw, co miało charakter przełamywania utartego przeświadczenia o byciu nowosolanami z pokolenia na pokolenie. Okazuje się, że migracja występuje również współcześnie, a nasze korzenie są barwne i stoi za nim zróżnicowane dziedzictwo (w tym mniejszości etniczne, narodowe).

Zajęcia teatralne i muzyczne: młodzież współpracowała z grupą PRABABA oraz teatrem Terminus A Quo, przygotowując przedstawienie łączące muzykę, śpiew i teatr cieni. Zajęcia miały na celu wzmacnianie kompetencji w ramach pracy zespołowej, budowania relacji, kreatywnego myślenia poprzez przenoszenie pomysłów na scenę i łączenia różnych form wyrazu. Warsztaty miały dwie części — ruchową oraz wokalną. Efektem było wspólne przedstawienie z muzyką i śpiewem na żywo. Młodzież pojawiła się na scenie w formie aktorów oraz publiczności. W repertuarze pojawiły się dawne pieśni z Polski, Łemkowszczyzny czy Bałkanów, co w naszej ocenie wzmocniło empatię, szacunek i tolerancję do różnorodności kulturowej oraz wzmocniło zainteresowanie tą kulturą wśród uczestników.

Finałowe wydarzenie

Projekt zwieńczono koncertem i spektaklem teatru cieni, podczas którego młodzież zaprezentowała efekty swojej pracy artystycznej. Uczestnicy aktywnie włączali się w wybór repertuaru oraz scenografię.

Efekty

- Pogłębienie wiedzy i świadomości o historii Nowej Soli i jej dziedzictwie kulturowym.

- Rozwój kreatywności oraz umiejętności artystycznych w dziedzinach muzyki, teatru i sztuki wizualnej.
- Wzmocnienie więzi z miejscem zamieszkania i poczucia przynależności do społeczności, czyli tożsamości kulturowej.
- Budowanie relacji (integracja społeczna) między uczestnikami oraz z przedstawicielami starszego pokolenia.

Podsumowanie ewaluacji

Odpowiedź na potrzeby młodzieży

Ewaluacja projektu wskazała, że działania w znacznym stopniu odpowiadały na zdiagnozowane potrzeby młodzieży:

- Pozwoliło na aktywne uczestnictwo młodych ludzi, którzy byli zaangażowani na każdym etapie projektu – od diagnozy przez realizację, aż po ewaluację.
- Uczestnicy mieli możliwość działania twórczego i wyrażania własnych opinii oraz pomysłów.
- Projekt umożliwił poznanie kultury i tradycji miejsca zamieszkania, co zostało bardzo pozytywnie ocenione.
- Uczestnictwo w niecodziennych wydarzeniach i warsztatach.

Zaangażowanie młodzieży

- Na etapie diagnozy młodzież aktywnie uczestniczyła w spacerze diagnostycznym, wskazując ważne dla nich miejsca.
- Na etapie realizacji projektu uczestnicy m.in. podczas warsztatów i przygotowaniach do finałowego wydarzenia, wykazali się kreatywnością i zaangażowaniem.
- Ewaluacja: uczestnicy wypełnili ankiety ewaluacyjne, dzieląc się swoimi odczuciami i sugestiami na przyszłość.

Wyniki ewaluacji

Pozytywne doświadczenia:

- Większość uczestników wyraziła wysokie zadowolenie z udziału w projekcie.
- Młodzież czuła, że miała wpływ na decyzje, a ich zdanie było brane pod uwagę, choć jedna osoba wskazała na potrzebę większego uwzględniania wskazuje (zgodnie z naszymi odczuciami), że

możemy bardziej angażować młodzież na etapie decyzyjnym i realizacji. Potrzebne są do tego czas i umiejętne wykorzystanie narzędzi włączających.

- Uczestnicy docenili możliwość rozwijania swoich umiejętności i poznawania nowych form ekspresji artystycznej.
- jej opinii, co

Możliwe długotrwałe efekty zrealizowanych działań

- Uczestnictwo w projekcie przyczyniło się do większego przywiązania młodzieży do Nowej Soli i zainteresowania jej historią oraz wzmocnienia tożsamości kulturowej.
- Zdobyte doświadczenia i umiejętności mogą zachęcić młodzież do angażowania się w kolejne inicjatywy kulturalne i kontynuacji działań. Większość z uczestników w dalszym ciągu interesuje się działaniami naszej fundacji oraz naszych partnerów.
- Zbudowane relacje między uczestnikami oraz z lokalnymi partnerami mogą zaowocować dalszą współpracą.
- Wypracowane podczas projektu metody pracy z młodzieżą mogą zostać rozwijane i włączone na stałe do wachlarza instrumentów oraz oferty naszej organizacji.
- Sukces projektu może stanowić inspirację dla innych społeczności do realizacji podobnych inicjatyw.

Podsumowanie

Uważamy, że projekt p.t. „Korzenie Przeszłości – Pieśni Przyszłości” skutecznie odpowiedział na potrzeby młodzieży z Nowej Soli, angażując ich w odkrywanie lokalnego dziedzictwa i rozwijanie kreatywności. Dzięki aktywnemu uczestnictwu młodych ludzi na wszystkich etapach realizacji, projekt przyczynił się do wzmocnienia ich więzi z miejscem zamieszkania oraz zainicjował działania o potencjalnie długotrwałych efektach dla całej społeczności lokalnej. Z pewnością przyczynił się również do zwiększenia rozpoznawalności naszej organizacji i stworzył potencjał do kolejnych działań w przyszłości, który już wykorzystujemy. Widzimy potrzebę kontynuacji działań i wdrożenia kolejnych metod partycypacyjnych i wypróbowania narzędzi, które otrzymaliśmy, w szczególności dotyczących spacerów oraz ewaluacji. Dzięki projektowi lepiej się poznaliśmy i zawiązaliśmy trwałe relacje z młodzieżą oraz pedagogami i animatorami.